

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/18838
S.C. 18

Sayı : 72416558-610-E.993818

02.12.2019

Konu : Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 04.10.2019 tarihli ve 43452547-120.07/E.540419 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde yer alan yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızca hazırlanan cevap ekte sunulmaktadır.

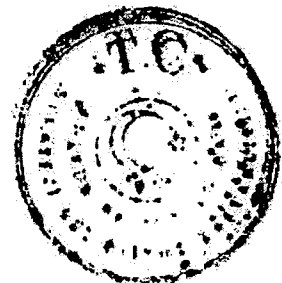
Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Nuri ERSOY
Bakan

Ek : Liste ve Cevap (5 sayfa)

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

MİLLETVEKİLİN ADI- SOYADI		ESAS SAYILI	SORU ÖNERGESİNİN KONUSU
04.10.2019 tarihli ve 540419 sayılı yazınız.			
1	Ali KENANOĞLU	7/18838	TİKA'nın Makedonya'da yürüttüğü bir restorasyon çalışmasına ilişkin

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ KENANOĞLU'NUN 7/18838 ESAS
SAYILI SORU ÖNERGESİNE BAKANLIĞIMIZCA HAZIRLANAN CEVAP**

Bakanlığımız (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı)'ca

Balkanlar ve Doğu Avrupa Ülkeleri tarihsel olarak çok yakın bağlarımız olması nedeniyle her zaman ülkemiz için ayrı bir öneme sahiptir. TİKA 90'lı yılların başında Doğu Bloğunun yıkılmasıyla bölge devletlerinin bağımsızlığını kazanmaya başlamasını müteakip bölgede faaliyete başlamış ve takip eden yıllarda bölgedeki en etkin kuruluşlardan biri haline gelmiştir.

TİKA'nın Balkanlardaki vizyonu ise,

Balkanların; geçmişin, özlenen barış ve esenlik yurdu ve farklı dinlerin, kültür ve medeniyetlerin buluşma noktasında bir köprü olarak kalmasına katkı sağlamak,

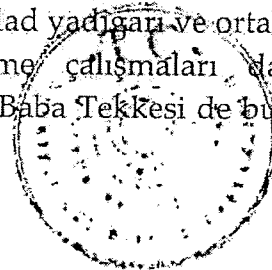
Yüzyıllar öncesi gibi Balkanları dostluğun, dayanışmanın, barışın, umudun, refah ve kalkınmışlığın havzası haline getirmektir.

Bu amaçla, TİKA 11 Program Koordinasyon Ofisi ile Balkanlar ve Doğu Avrupa ülkelerinde mevcut tarihi ve kültürel mirasın korunması, sürdürülebilir ve dengeli iktisadi kalkınmanın sağlanması, toplumsal refah seviyesinin yükseltilmesi ve toplumsal barışın tesis edilmesi amacıyla yaklaşık 3500 projeyi hayata geçirmiştir.

TİKA, Bölgede yaşanan yıkıcı iç savaşlar sonrası toparlanma sürecine giren dost ve kardeş ülkelerdeki temel öncelik olan toplumsal barış ortamını oluşturmak için hedef ülkelerin iç dinamiklerine, yasalarına saygı göstererek ve ülkelerin ilgili kurum ve kuruluşları ile resmi protokol ve anlaşmalar yaparak proje ve programlarını uygulamaktadır.

Her alanda program ve proje geliştirerek ülkelerin kalkınma çabalarına destek olmaya çalışan TİKA aynı zamanda, Yurt Dışındaki Kültür Varlıklarımıza sahip çıkmaya gayret sarf etmiş ve Balkanlarda bu anlamda Ecdad yadigârı cami, köprü, mevlevihane, tekke, türbe, çeşme ve hamam olmak üzere bugüne kadar toplam 50 ecdat yadigârı eserin restorasyonunu sağlamıştır.

Karadağ'dan Sırbistan'a, Romanya'dan Macaristan'a, Bosna Hersek'ten Kosova'ya ve Arnavutluk'tan Makedonya'ya 45 adet ecdad yadigârı ve ortak kültürel mirasımızın restorasyon uygulama ve projelendirme çalışmaları da devam ettirmektedir. Kuzey Makedonya'da bulunan Harabati Baba Tekkesi de bu Osmanlı eserlerinden biridir.

Tekke, 1538 yılında Sersem Ali Baba veya Server Ali Baba adlarıyla anılan ve Kanuni Sultan Süleyman'ın hasekilerinden olan Mahidevran Sultan'ın ağabeyi tarafından kurulmuştur. 16. yüzyılda Malatya'dan Kalkandelen'e gelen Harabati Baba, tekkeyi dergâh haline getirmiştir. Dergâh, Kosova Valisi Recep Paşa döneminde gelişip önem kazanmıştır. 1945 yılında kapatılan dergâh, 1948 yılında eşkıyalar tarafından yakılmıştır. Dergâh, Yugoslavya döneminde turistik bir tesise dönüştürülerek otel ve lokanta olarak işletilmiştir.

2003 yılında Harabati Baba Tekkesi'nin kullanımı hususu, Makedonya İslam Dini Birliği ve Bektâşi Birliği arasında dava konusu olmuştur. Uzun yıllar süren dava 2017 yılında Makedonya İslam Dini Birliği lehine sonuçlanmıştır. Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Devleti 15 Mart 2017 tarihinde tekke arazisini ve yapılarının mülkiyetini Makedonya İslam Dini Birliği Tetova (Kalkandelen) Müftülüğü adına tescillemiştir.

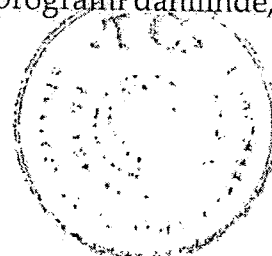
Halihazırda, Tetova Müftülüğü envanterine kayıtlı Harabati Baba Tekkesi'nin yönetimi ve tüm sorumluluğu da Tetova (Kalkandelen) Müftülüğü'ne aittir.

2001 yılından itibaren Dergah Kompleksindeki çok sayıda yapı faaliyet dışında kalıp işlevselliğini yitirip çökme durumuna gelmiştir. Mimari yapılarda ve taş duvarlarda çökmeler oluşarak diğer mimari ve yapısal konstrüksiyon bozulmaktadır. Profesyonel olmayan müdahalelerden dolayı orijinal mimari konstrüksiyona zarar verilmiştir.

Yük olma tehlikesi ile karşı karşıya kalan Harabati Baba Tekkesi'nin kurtarılacak eski ihtişamına kavuşturulması amacıyla, Makedonya İslam Dini Birliği ile TİKA arasında 2018 yılında Ankara'da Harabati Baba Tekkesi'nin restorasyonunun yapılmasına yönelik işbirliği protokolü imzalanmıştır.

2018 yılında Harabati Baba Tekkesi'nde restorasyon uygulamalarının yapılabilmesi amacı ile Tekke kompleksinin içerisinde yer alan tüm yapılarda Restorasyon projelendirme çalışmaları TİKA desteğinde başlatılmıştır.

Çalışmalar, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı'na bağlı Milli Konservasyon Kurumu tarafından yürütülmektedir. Dergah'ın restorasyonunun yapılabilmesi için gerekli olan projelendirme çalışmaları, proje yürütücüsü olan Kuzey Makedonya Milli Konservasyon Kurumu tarafından yapılmakta olup, hazırlanmakta olan projelerin onay mercii ise yine aynı Bakanlığa bağlı Kuzey Makedonya Yüksek Restorasyon Kurulu'dur. Bu projelerin hazırlanması amacı ile Tekke'de yapılan bütün çalışmalar, (yüzey araştırma kazıları, gözlem çukurları, malzeme analizleri vb.) projenin Milli Konservasyon Kurumu tarafından onaylı iş programı dahilinde, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti uzmanlarınca yapılmaktadır.

Hazırlanmakta olan Restorasyon Projelerinin, Kurul tarafından onaylanmasının akabinde Dergah'ta restorasyon uygulama çalışmalarına başlanılacaktır.

TİKA tarafından gerçekleştirilecek Harabati Baba Tekkesi'nin Restorasyonu ile kompleksin bir bütün olarak özgün fonksiyonları ile beraber işlevsel hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Projelendirme sonrasında tamamlanacak restorasyon ve konservasyon çalışmaları ile Harabati Baba Dergahı'nın eski ihtişamına kavuşması ile bölge bir cazibe merkezi haline gelecektir.

TİKA tarafından tüm kompleksin restorasyonu amaçlanmış, restorasyonun planlanması esnasında Bektaşî yetkililer ile başlatılan girişimler ve görüşmelerden olumlu sonuçlar alınmış, bahsekonu bölümlerin de projelendirme çalışmasına dahil edilmesine Bektaşî Yetkililerce de desteklenmiştir.

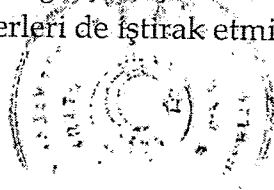
TİKA Üsküp Program Koordinasyon Ofisi ile Bektaşî Yetkilileri arasında yapılan görüşmelerde, restorasyon çalışmalarının Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı tarafından yapılacağı ve Kurulun onaylayacağı şekilde çalışmaların tamamlanacağı da ayrıca ifade edilmiştir. TİKA'nın Tekke'yi yok saymak ve oradaki Bektaşîlerin mevcudiyetini sonlandırmak gibi bir amacının olamayacağı, aksine Anadolu'dan Balkanlara Hacı Bektaş-ı Veli öğretisinin geçmişte olduğu gibi bu gün de devam ettirilmesinin istendiği kendilerine ayrıca ifade edilmiştir.

TİKA halihazırda Harabati Baba Tekkesi yerleşkesindeki fiili durumun bir parçası olmadığı gibi destekçisi ve koruyucusu da değildir.

TİKA, Balkanlarda kültürel zenginliğin ve birikimin korunmasına, yaşatılmasına ve birlikte yaşamaya katkı sağlayan projeleri hayata geçirirken Alevi Bektaşî kültürünün de asimile olmasından ziyade nesilden nesile aktarılmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu kapsamda özellikle TİKA desteğinde;

Macaristan'da Gül Baba Türbesi ve Müzesi Restorasyon ve İnşa Projesi hayata geçirilmiştir. Türk Macar dostluğunun sembolü olan Gül Baba, Veli Baba Dergâhı'na mensup bir Bektaşî dervişiydi. Kanuni Sultan Süleyman'ın Budin Seferi'ne katılmış ve 2 Eylül 1541'de vefat etmiştir. Macaristan'da naaşının bulunduğu türbenin restorasyonu projesi ile Avrupa Birliği ülkelerinde ilk defa bir Bektaşî Müzesi kurulmuş ve Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleri ile gerçekleştirilen açılış törenine Balkan Ülkelerinden ve Türkiye'den Bektaşî dini liderleri de iştirak etmiştir.

Bölgeye yönelik stratejilerin belirlenmesi ve istişare edilmesi amacıyla Ankara'da gerçekleştirilen "II. Balkan Buluşması: Tarih, Kültür ve Kimlik Paneline" Balkanlar'daki tüm dini grup temsilcilerini ayırım gözetilmeksizin davet etmiş, programa Arnavutluk'ta Bektaşilerin lideri olarak kabul edilen Hacı Baba Edmond Brahimaj da katılmıştır.

Kuzey Makedonya'nın Dikmen Baba Bektaşî Tekkesi'nin bulunduğu ağırlıklı olarak Bektaşiliğin hakim olduğu ve iki bin kişinin yaşadığı Kanatlar Köyü'nde Örtü Altı Sebzeciliğinin geliştirilmesi için üreten kadınlar projesini hayata geçirilmiştir.

Arnavutluk'ta Bektaşî Merkezi'nin kubbесinin, duvarlarının iç süslemeleri ile mermer mihrab yapımı gerçekleştirilmiştir. Binarın iç ısıtma ve soğutma sistemi kurularak fiziki şartları iyileştirilmiştir.

Arnavutluk Bektaşî Merkezi ile işbirliğinde Muharrem ayında Aşure etkinliği desteklenmiştir.

Hacı Bektaş Veli Kültür Derneği ve Balkan Türkoloji Araştırmaları Merkezi işbirliğinde Kosova Prizren'de "Balkanlarda Bektaşilik ve Bektaşî Edebiyatı Uluslararası Sempozyumu" gerçekleştirilmiştir.

Eskişehir'de Seyitgazi ilçesi Arslanbeyli Köyü'nde yer alan Şeyh Sücaaddin Külliyesinde yapılan etkinliklere Balkanlardan gelen misafirlere ulaşım desteği sağlanmıştır.

Romanya'nın Babadağ kasabasındaki Sarı Saltuk türbesi restore edilmiş olup Uluslararası Sarı Saltuk Buluşmaları Etkinlikleri desteklenmiştir.

2016 yılından bugüne kadar TİKA tarafından Alevilik ve Bektaşilik ile ilgili 15 uluslararası etkinlik ve sempozyuma da ayrıca destek verilmiştir.

